

Opóźniony rozwój mowy

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2024/2025
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Profil studiów	(ogólnoakademicki/praktyczny)
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy (do wyboru)
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.
Koordynator przedmiotu	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.; dr Kamila Potocka-Pirosz o.jauer-niworo@uw.edu.pl ; k.potocka@uw.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr Marlena Kurowska, m.kurowska5@uw.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr Marlena Kurowska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	II rok I stopnia, semestr IV	Liczba punktów ECTS	1.00

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	15	0,5
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	10	0,5

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	<i>Poznanie różnic pomiędzy opóźnionym a zaburzonym rozwojem mowy i języka.</i>
C2	<i>Poznanie podstawowych metod i narzędzi diagnozowania dziecka z objawami opóźnień w tym zakresie.</i>
C3	<i>Poznanie podstawowych metod stymulowania rozwoju mowy i języka u dziecka z opóźnieniami w tym zakresie.</i>

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
--------------------------	-------------------

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	wybrane teorie akwizycji języka w ontogenezie oraz wybrane terminy i pojęcia odnośnie do rozwoju mowy dziecka;
W2	wczesne uwarunkowania rozwoju mowy o charakterze biologicznym i środowiskowym;
W3	wiadomości dotyczące zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, zna podstawowe klasyfikacje zaburzeń mowy i opóźnień jej rozwoju;
W4	ma pogłębioną wiedzę na temat objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla opóźnionego rozwoju mowy; zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia)
W5	ma pogłębioną wiedzę o metodach zapobiegania niepożądanym zjawiskom w procesie przyswajania mowy i języka

W6	różne podstawowe metody i techniki diagnostycznych badań logopedycznych w przypadku podejrzenia opóźnionego rozwoju mowy
----	--

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	wykorzystać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu językoznawstwa, psycholingwistyki, psychologii, pedagogiki i logopedii oraz medycyny do formułowania ocen i sądów dotyczących mowy, poziomu jej rozwoju i zaburzeń, programowania postępowania terapeutycznego itp.; umie samodzielnie zdobywać informacje i rozwijać umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku polskim i językach obcych) oraz nowoczesnych technologii
U2	charakteryzować uwarunkowania rozwoju osobniczego człowieka;
U3	opisywać właściwości mowy dziecka w określonym okresie jego rozwoju;
U4	organizować w sposób świadomy, systematyczny i planowy zajęcia dydaktyczne (logopedyczne)

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	respektowania prawa pacjenta, konstruktywnego komunikowania się z pacjentem, jego rodziną oraz zespołem terapeutycznym
K2	współdziałania i pracowania w grupie różnych specjalistów, przyjmując w niej różne role
K3	dostrzegania, poprawnego analizowania i pomagania w skutecznym rozwiązywaniu trudności emocjonalno-społecznych pacjentów z zaburzonym lub opóźnionym rozwojem mowy;

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady	Zróżnicowanie zaburzonego i opóźnionego rozwoju mowy.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Definicje i klasyfikacje opóźnionego rozwoju mowy.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Etiologia i objawy opóźnionego rozwoju mowy.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Standard postępowania logopedycznego w przypadku autyzmu.	
	Diagnoza opóźnionego rozwoju mowy. Narzędzia diagnostyczne – m.in. inwentarze rodzicielskie: IRMiK, KIRMiK; OTS-R. Formy diagnostyczne m.in. proste opóźnienie rozwoju mowy, opóźnienie rozwoju mowy, SORM.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Zasady i etapy usprawniania logopedycznego dzieci z opóźnionym rozwojem mowy i języka.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Ilustracje filmowe.	W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3
	Pisemne zaliczenie przedmiotu.	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Dilling – Ostrowska E. (1982) "Rozwój i zaburzenia mowy u dzieci w zależności od stopnia dojrzałości układu nerwowego". [w:] red.J.Szumaska „Zaburzenia mowy u dzieci”, Warszawa.
- Emiluta – Rozya D. (2002) „Projekt „Badania mowy” Ireny Styczek jako pierwowzór logopedycznego postępowania diagnostycznego”, Szkoła Specjalna nr 3.
- Emiluta-Rozya D. (2007) Opóźniony rozwój mowy a opóźnienie rozwoju mowy, Poradnik Językowy nr. 8, s.54-65.
- Emiluta-Rozya D. (2008) "Madyfikacja zestawienia form zaburzeń mowy H. Mierzejewskiej i D. Emiluty-Rozya, [w:] J. Porajski-Pomsta (red.) Diagnostyka i terapia w logopedii, , Elipsa, Warszawa.
- Emiluta-Rozya D. (2013) "Całościowe badanie logopedyczne z materiałem obrazkowym". Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa.
- Fonitria kliniczna (1992) (red.) Pruszewicz A., PZWL, Warszawa
- Gałkowski T. i Jastrzębowska G. (red.) (1999) „Logopedia. Pytania i odpowiedzi.” Podręcznik akademicki, Uniwersytet Opolski, Opole.
- Grabias S. (1994) „Logopedyczna klasyfikacja zaburzeń mowy”, Audiofonologia T. VI Warszawa – Lublin.
- Grabias S. (2001) „Perspektywy opisu zaburzeń mowy”, [w:] „Zaburzenia mowy”. (red.) Grabias S., Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Haman E., Fronczyk K, Łuniewska M. (2012), Obrazkowy Test Słownikowy – Rozumienie, Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych, Gdańsk.
- Herzyk A. (1993) „Mózgowa organizacja języka w ontogenezie. Ujęcie neuropsychologiczne”, Audiofonologia T.V., Warszawa-Lublin.
- Kaczmarek B. (1993) „Mowa a kształtowanie się asymetrii mózgowej”. [w:] Scholasticus 4-5, Linea, Wrocław-Lublin.
- Knobloch – Gala A. (1990) „Asymetria i integracja hemisferyczna a mowa i niektóre jej zaburzenia”, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- Krasowicz-Kupis G. (2012) „SLI i inne zaburzenia językowe”, GWP, Sopot
- Kurowska M. (2012) „Rozwijanie aktywności werbalnej jako działanie diagnostyczno-usprawniające”[w:] Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka, red. Porajski-Pomsta J, Przybysz-Piwko M., Elipsa, Warszawa, s. 101-113.
- Kurowska M. (2017) „Opóźnienia w rozwoju mowy a afazja rozwojowa w praktyce logopedycznej”, „Poradnik Językowy”, z.6, s. 15-26.
- Kurowska M. (2017) „Rola rodzica w procesie stymulacji mowy dziecka z opóźnionym rozwojem mowy”, [w:] Forum Logopedy, nr 22, Forum Media Polska, s. 23-27.
- Kurowska M., Zawadka J. (2017) „Rozwijanie słownictwa u dziecka z opóźnionym rozwojem mowy. Przykłady logopedycznego oddziaływania terapeutycznego”, [w:] „Język i komunikacja-perspektywa lingwistyczna i logopedyczna” red. M.Kurowska, J. Zawadka, Elipsa, Warszawa, s. 179-193.
- Leonard L. (2005) „SLI- Specyficzne zaburzenia rozwoju językowego”, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.
- Logopedia.(2008) „Standardy postępowania logopedycznego” T.23, Lublin
- Mierzejewska H., Emiluta – Rozya D. (1998) „Propozycja modyfikacji projektu „Badania Mowy” Ireny Styczek”, Logopedia 25, Lublin.
- Mierzejewska H., Przybysz - Piwkowa M. (1997) „Rozważania na temat terminologii logopedycznej”. w: „Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej”. Materiały z konferencji . Wydawnictwo DiG, Warszawa.
- Pałuch A., Drewniak-Wołosz E., Mikosza L. (2003) „Afa-Skala. Jak badać mowę dziecka afatycznego?”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
- Pruszewicz A. (1992) (red.) Foniatria kliniczna. PZWL. Warszawa
- Przybysz – Piwkowa M. (1993) „Jak pomóc dziecku z trudnościami w komunikacji werbalnej w poznawaniu morfologii języka”, Uniwersytet Gdański , Gdańsk.
- Pużyński S., Wciórka J. (red. przekładu) (1997) „Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne”. Kraków-Warszawa.
- Rodak H., Nawrocka D. (1993) „Od obrazka do słowa. Gry rozwijające mowę dziecka”. WSIP, Warszawa.
- Smoczyńska M.(2012) Opóźniony rozwój mowy a ryzyko SLI: wyniki badań podłużnych dzieci polskich, [w:] Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka. (red.) Porajski-Pomsta J., Przybysz-Piwko M., Elipsa, Warszawa.
- Smoczyńska M., Haman E., Czapewska E., Maryniak A., Krajewski G., Banasik N., Kochańska M., Łuniewska M. (2015), Test Rozwoju Językowego TRJ, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
- Smoczyńska M., Krajewski G., Łuniewska M., Haman E., Bulkowski K., Kochańska M. (2015) „ Inwentarz Rozwoju Mowy i Komunikacji (IRMIK). Słowa i Gesty. Słowa i Zdania . Podręcznik, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
- Szeląg E. (1996) „ Różnice indywidualne a mózgowo mechanizmy mowy. Przegląd badań własnych.”, Logopedia nr 23, Lublin.
- Stecko E. (2009) „Sprawdź jak mówię – karta badania logopedycznego z materiałami pomocniczymi.”
- Weitzman E., Greenberg J. (2014) „Razem uczymy się mówić. Przewodnik dotyczący wspomaganie rozwoju językowego dla opiekunów i nauczycieli przedszkolnych”, Harmonia, Gdańsk.
- Zaleski T.(1992) „Opóźniony rozwój mowy u dzieci”, PZWL, Warszawa.

Uzupełniająca

- Krasowicz-Kupis G. (2012) „SLI i inne zaburzenia językowe”, GWP, Sopot
- Zalewska M. (1998), „Dziecko w autoportrecie z zamalowaną twarzą. Psychiczne mechanizmy zaburzeń rozwoju tożsamości dziecka głuchego i dziecka z opóźnionym rozwojem mowy”, Warszawa.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A. W1, A. U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3	Zaliczenie pisemne – pytania zamknięte i otwarte	Odpowiedź na pytania – uzyskanie min. 60 % ogólnej punktacji.
W1, W2, W3, W4, W5, W6; U1, U2, U3, U4; K1, K2, K3	Zaliczenie pisemnych zadań	Rozwiązanie zadań na poziomie min. 60 % ogólnej punktacji. W czasie realizacji zadań student nie może korzystać z systemów sztucznej inteligencji.
	Obecność na zajęciach	Obecność jest obowiązkowa. Dopuszczalna jedna nieobecność. Usprawiedliwione nadprogramowe nieobecności muszą zostać odpracowane w sposób wskazany przez osobę prowadzącą zajęcia.

8. INFORMACJE DODATKOWE
<i>(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)</i>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA
Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich